

(1) ספר שמות פרק כז

(כ) וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֵיךְ שֶׁמֶן זֵית זָךְ פְּתִית לְמָאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

(2) רש"י על שמות פרק כז פסוק כ

להעלות נר תמיד - מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה (שבת כא):

(3) מזרחי על שמות פרק כז פסוק כ

להעלות נר תמיד מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה. בתורת כהנים. לא שידליק הפתילה ויניחנה וילך אף על פי שעדיין לא התחילה השלהבת להיות עולה מאליה, משום דמקרא ד"להעלות" משמע שצריך להמתין בהדלקתן עד שתהא השלהבת עולה מאליה, דאם לא כן 'להבעיר' או 'להדליק' מיבעי ליה, ואף על פי שהשלהבת אין המדליק מעלה אותה, עם כל זה כתב "להעלות", מפני שעל ידי הדלקתו היא עולה.

(4) ספר גור אריה על שמות פרק כז פסוק כ

עד שתהא שלהבת עולה מאליה. דאם לא כן 'להדליק נר תמיד' מבעי ליה, אלא ללמוד שיהא צריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה, ולא ידליק הפתילה ויניחנה והיא מדלקת עצמה והולכת, וזה היא כאילו מעצמה היא נדלקת, אלא צריך להדליקה עד שתהא השלהבת עולה מאליה. ויהיה לפי זה "להעלות נר תמיד" שיהיה מדליקה עד שתהיה עולה:

(5) תלמוד בבלי מסכת שבת דף יט: - כ.

משנה: משלשלין את הפסח בתנור עם חשכה ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד ובגבולין כדי שתאחוז האור ברובו . . .
גמרא: ובגבולין כדי שתאחוז כו'. מאי רובן אמר רב רוב כל אחד ואחד ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא עצים ונניח תחתיהן
תנא רב חייא לסייעיה לשמואל כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא שלהבת עולה על ידי דבר אחר

(6) תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא.

תני רמי בר חמא פתילות ושמן חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן במקדש משום שנאמר להעלות נר תמיד הוא תני לה והוא אמר לה כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא עולה על ידי דבר אחר

(7) רש"י שבת דף כא.

ולא שתהא עולה כו' - ולא שתהא צריכה תיקון והטייה:

(8) רש"י שבת דף כ.

תני רבי חייא - בפרק במה מדליקין לגבי מנורה להעלות נר תמיד שתהא שלהבת עולה מאליה, אלמא בכי האי גוונא הוא הדלקה, משום ר' יצחק הלוי, וקשה לי, חדא דרמי בר חמא קתני לה התם, ועוד דלאו מתניתא היא, אלא הוא אמר לה בפירוש דמתניתין אחריתי, ושאר רבותינו תנו לה לענין מדורה, ואני מצאתי אותה בתורת כהנים לגבי מנורה:

(9) ספרא אמור פרשה יג יז:

להעלות נר שתהא שלהבת עולה

(10) תוספות שבת דף כ.

כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה - אלמא במקום שהקפיד הכתוב שלא יכבה סגי שתהא שלהבת עולה מאליה ואין צריך שתהא הפתילה שורפת ברובה:

(11) מלכים על ויקרא פרק כד פסוק ב

להעלות נר. על הדלקת המנורה שמש תמיד בלשון העלאה, ולמה לא בחר בלשון הדלקה או הבערה, (כמ"ש בד"ה (ב"ד כף) לבערם כמשפט) מזה גדרו חז"ל שלשון העלאה מציין אם גומר ההדלקה עד תאחו השלהבת בכל חלקי הפתילה ועולה היא למעלה אבל דלק מציין האחו האור בקצהו. ובער מציין שתבער רוב הדבר וזה א"צ רק שתהא שלהבת עולה. וכמ"ש התוס' (שבת כף ד"ה כדי), ובגמ' (שם ודף כא) תני ר' חייא שתהא שלהבת עולה מאליה ולא מחמת ד"א ומפרש"י נראה שגרס כן בספרא.

ופ' כי כלל בידנו דכ"מ שבנין הקל עומד. אז ההפעיל (במקום שלא נמצא בנין הכבד) יוצא לשני לא לשלישי. (רק אם נמצא הקל והכבד וההפעיל שאז ההפעיל מוציא לשלישי) וא"כ פעל להעלות מוציא לשני לא שתהא עולה ע"י ד"א שזה יוצא לשלישי:

(12) כלי יקר על שמות פרק כה פסוק לא

ואחר מעשה השולחן הזכיר מעשה המנורה, כי בזכות המנורה יזכה אל השכר הרוחני לעולם הבא. ועל כן אמרו (תנחומא בהעלותך ג) שהיתה המנורה נעשית מאליה, וכן בהדלקתה אמרו (שבת כא א) שצריך שידליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה הלא דבר הוא. והנה קרוב לשמוע שזכותה גורם להעלות נר אלהים נשמת אדם ועל כן אמר הקב"ה לישראל מצוה בנרות אלו לאמר להם נרי בידך ונרך בידי (דברים רבה ד ד) אם תשמור נרי שבידך להעלות נר תמיד על המנורה הטהורה גם אני אשמור נר אלהים נשמת אדם שבידי ותהיה עליית הנשמה מאליה כעליית נרות הללו,

(13) . . . מה שתעלה הנפש למקור חוצבה זהו דבר טבעי אל הנשמה, ואין זה בדרך פלא אם לא ימנעו העוונות מלעלות אז תעלה מאליה, כמו שיסוד הרוח והאש עולה למעלה מאליו אם אין לו איזה מונע כך רוח בני האדם העולה היא למעלה מאליה אם לא יעכבו עליה העוונות, על כן באו במנורה שני ענינים אלו שהמנורה נעשית מאליה והשלהבת עולה מאליה להורות שבזכות מצוה זו יזכו להעלות הנפש מאליה

(14) רב ש. ר. הירש על שמות פרק כז פסוק כ

להעלת נר. לשון זה של הדלקת נר אינו במקרא אלא לגבי עבודת המנורה, והוא מדוקדק, שכן מצוה להדליק את הפתיל עד "שתהא שלהבת עולה מאליה" (שבת כא ע"א). הוה אומר: תפקיד מלמד התורה הוא לעשות את עצמו מיותר! אל יעמיד ה"כהן" את ה"הדיוט" במצב של תלות תמידית ממנו. מכאן גם אזהרה למורים ולתלמידים שישוהו אלה אצל אלה בסבלנות ובאורך רוח: